21/09/2019

90 χρόνια από την οσιακή κοίμηση του Γέροντα Δανιήλ Κατουνακιώτη

/ Αγιορείτικα

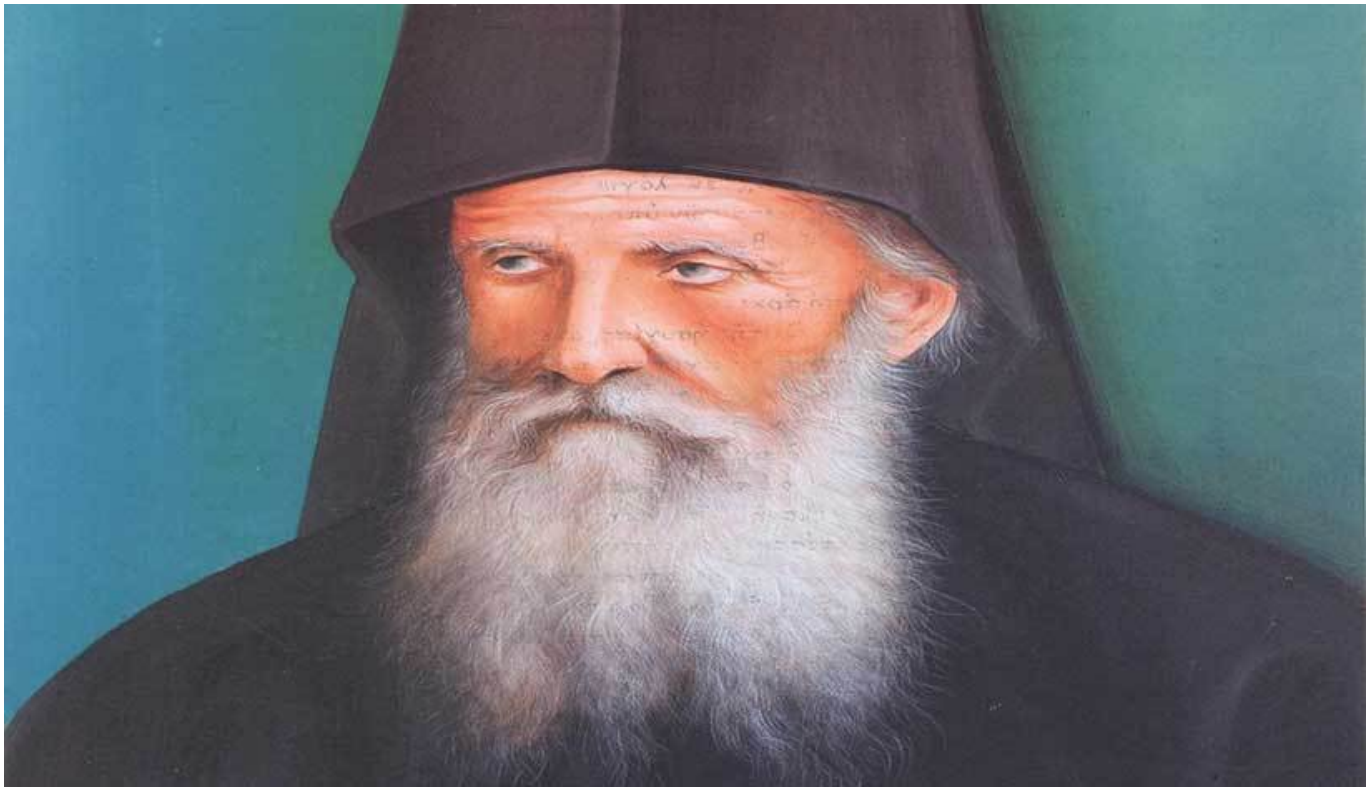

Ο Γέροντας Δανιήλ γεννήθηκε στην Σμύρνη το ίδιο έτος με τον άγιο Νεκτάριο (1846). Το κατά κόσμον όνομα του ήταν Δημήτριος Δημητριάδης. Ήταν ο μικρότερος γιος μιας ευσεβούς, πολύτεκνης οικογένειας και αριστούχος της περίφημης Ευαγγελικής Σχολής της Σμύρνης. Έχοντας διακαή πόθο να μονάσει έφυγε σε νεαρή ηλικία (19 ετών) από την οικογένεια του και επισκέφθηκε στην αρχή, μετά από συμβουλή του Αγιοταφίτη πνευματικού του, διάφορα μοναστήρια στην Πελοπόννησο και στα νησιά (Ύδρα, Τήνο, Πάρο, Ικαρία), όπου γνώρισε σπουδαίους και φημισμένους για την αγιότητα τους Γέροντες. Αποφασιστική ήταν η συνάντηση του στην Πάρο με τον πνευματικό Αρσένιο, τον όσιο Αρσένιο της Πάρου, ο όποιος στην παράκληση του νεαρού Δημητρίου να μείνει και να ασκητεύσει κοντά του, του συνέστησε να μεταβεί στο περιώνυμο τότε και ακμάζον κοινόβιο του αγίου Παντελεήμονος στο Άγιον Όρος. Προέβλεψε μάλιστα προφητικά ότι θα πεθάνει στις υπώρειες του Άθω. Υπακούοντας στον όσιο Αρσένιο κοινοβίασε στην Ιερά Μονή του Άγιου Παντελεήμονος όπου εκάρη μοναχός το 1866, απολαμβάνοντας μεγάλη αγάπη και εκτίμηση από τον ΄Ελληνα ηγούμενο της Μονής και τους άλλους, κατά πλειοψηφία ΄Ελληνες μοναχούς, αλλά και από της

πλευράς των Ρώσων μοναχών πού αποτελούσαν τότε την μειοψηφία. Οι φιλονικίες πού ξέσπασαν μέσα στην Μονή από τις προσπάθειες των Ρώσων μοναχών να ελέγξουν την διοίκηση της Μονής (1874-1875) είχαν σαν συνέπεια να δοκιμασθεί σκληρά ο μοναχός Δανιήλ, ο όποιος την περίοδο αυτή ως γραμματέας της Μονής γνώριζε καλά τις επιδιώξεις και τα σχέδια των Ρώσων, τα όποια όμως δυστυχώς δεν μπόρεσε να αποτρέψει. Αντίθετα, αντί να επαινεθεί για τους αγώνες του αυτούς, τιμωρήθηκε και εξορίστηκε για ένα δίμηνο από το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Είχαν σταλεί στην Κωνσταντινούπολη, με εντολή του Οικουμενικού Πατριαρχείου, ο Γέροντας Δανιήλ με έναν ακόμη ΄Ελληνα μοναχό και δυο Ρώσους, για να εκθέσουν εκεί εκ μέρους των δύο πλευρών τα της διενέξεως. Το Πατριαρχείο, υπακούοντας τότε στις ανάγκες των καιρών, δικαίωσε τους Ρώσους.

Για να κατασιγάσει δε η ταραχή μέσα στην ελληνική αδελφότητα, έστειλε με συνοδεία τους δυο ΄Ελληνες μοναχούς στον τότε μητροπολίτη Θεσσαλονίκης Ιωακείμ, τον μετέπειτα Οικουμενικό Πατριάρχη Ιωακείμ Γ΄, με εντολή να τους εξορίσει στα Μετέωρα. Ο μητροπολίτης είδε το άδικο αυτής της αντιμετωπίσεως και είπε τα έξης, όπως διασώζει ο ίδιος ο Γέροντας Δανιήλ στην γνωστή Ιστορική Μελέτη πού συνέγραψε για την αναφυείσα διαφορά μεταξύ Ελλήνων και Ρώσων μοναχών: «Εγώ την πράξιν της Εκκλησίας την θεωρώ άγαν άδικον και όλως άστοργον και κατά τούτο πολύ μέμφομαι τον Πατριάρχη και μολονότι τον έχω Γέροντα πλην εις την πράξιν ταύτην διαφωνώ και ας όψεται!». Σύμφωνα δε με άλλη πηγή πρόσθεσε και τα έξης: «Εσέ, παιδί μου, έπρεπε η Εκκλησία να σε στεφάνωση με κλάδον ελαίας και όχι να σε στείλη εξορίαν». Από συμπάθεια ο μητροπολίτης τους πρότεινε αντί των Μετεώρων να επιλέξουν ανάμεσα στην Μονή Βλατάδων της Θεσσαλονίκης και στην παρά τα Βασιλικά Ιερά Μονή της Αγίας Αναστασίας. Ο Γέροντας Δανιήλ προτίμησε την Αγία Αναστασια, και πάρα την μικρή παραμονή του εκεί, ωφέλησε πνευματικά την αδελφότητα της Μονής, ιδιαίτερα ως προς την εφαρμογή αυστηρού αγιορείτικου τυπικού στην νηστεία και στις ακολουθίες, και κέρδισε την αγάπη όλων. Εφόσον είχε επιτευχθεί η εκρώσσιση της Ιεράς Μονής Παντελεήμονος και είχε επικυρωθεί με Πατριαρχικό Σιγίλλιο η εκλογή του Ρώσου Ηγουμένου Μακαρίου, ανακλήθηκε η εξορία του μονάχου Δανιήλ. Βέβαια αυτό σήμαινε ότι μπορούσε να επανέλθει στο Άγιον Όρος, αλλ’ όχι και στην Μονή της μετανοίας του. Επιστρέφοντας στο Άγιον Όρος παρέμεινε για πέντε περίπου χρόνια στην Ιερά Μονή Βατοπαιδίου. Εκεί συνέβη και η θαυματουργική θεραπεία του από τον φοβερό κολικό του νεφρού πού τον ταλαιπωρούσε συχνά. Την ήμερα πού το μοναστήρι γιόρταζε την εορτή της Αγίας Ζώνης (31 Αυγούστου), θεραπεύτηκε ξαφνικά και η θεραπεία του ήταν οριστική. Κατά το διάστημα της πενταετούς παραμονής του στο Βατοπαίδι, ανέλαβε το αρχονταρίκι της Μονής πού το οργάνωσε κατά κοινοβιακό τρόπο, ακόμη και με ανάγνωση πατερικών κειμένων πού τα διάβαζε ο ίδιος. Στάλθηκε από την Μονή

Βατοπαιδίου στην πατρίδα του, την Σμύρνη, για να διευθετήσει υποθέσεις του εκεί μετοχίου της Μονής. Παρέμεινε στην Σμύρνη εννέα μήνες και τόσο πολύ εκτιμήθηκε από τον τότε μητροπολίτη Σμύρνης Μελέτιο, ώστε του έγινε η πρόταση να μείνει εκεί και να χειροτονηθεί επίσκοπος βοηθός του.

Ησυχαστής στα Κατουνάκια: «Ησυχαστής εστίν τύπος Αγγέλου επίγειος»

Ο Γέροντας Δανιήλ όμως αρνήθηκε και επέστρεψε στο Άγιο Όρος όπου, εκπληρώνοντας την επιθυμία του για πραγματική ησυχία και μόνωση, έστησε το 1881, στην έρημο του Άγιου Όρους, στα Κατουνάκια, πάνω από τα φρικτά Καρούλια, την ασκητική του φωλιά, στον απαραμύθητο και σκληρό σαν τους βράχους του, αγιασμένο όμως από τα ασκητικά παλαίσματα και ευλογημένο αυτό τόπο, ο όποιος επί εκατόν είκοσι δύο χρόνια τώρα (1881-2003) και εβδομήντα τέσσερα από την κοίμηση του (1929-2003) διατηρεί ζωντανή την παρουσία του αγιασμένου μέσα στους ασκητικούς αγώνες και φωτισμένου από την Χάρη του Άγιου Πνεύματος Κατουνακιώτη ασκητή.

Ήδη ενώ ζούσε ακόμη στην λιτή και πενιχρή στην αρχή καλύβη του, διευρυμένη αργότερα για να φιλοξενεί τους διερχόμενους προσκυνητές, είχε επιβληθεί στην συνείδηση των Αγιορειτών Πατέρων ως κανών και γνώμων Ορθοδοξίας, ως ασφαλές κριτήριο για την διάγνωση των πλανών με τις όποιες ο «δολομήτης Σατάν», όπως έλεγε, παρέσυρε και προχωρημένους ακόμη μοναχούς. Κατέληξε να είναι ο εκφραστής της αυτοσυνειδησίας του Άγιου Όρους, ο υπέρμαχος της ορθοδόξου πίστεως και ζωής, την γνώμη του όποιου, ως εγγύηση Ορθοδοξίας, ζητούσαν από τον κόσμο με ερωτήματα και επιστολές αγωνιώντες για την αποστασία και τις παρεκκλίσεις ορθόδοξοι πιστοί. Πάμπολλες πραγματείες και μελέτες και εκατοντάδες επιστολών του Γέροντα Δανιήλ αντιμετωπίζουν συνετά και φωτισμένα, με άφθονη και πλούσια πάντοτε πατερική κατοχύρωση, σοβαρά πνευματικά και θεολογικά ζητήματα, τον Μακρακισμό και τους οπαδούς του, τα οικουμενικά ανοίγματα προς τους ετεροδόξους, τους εχθρούς του μοναχικού βίου και των ορθοδόξων παραδόσεων, τους Προτεστάντες Καλαποθακιστές, τους πλανεμένους οραματιστές, τους νεωτερίζοντες λαϊκούς θεολόγους των πανεπιστημίων και των οργανώσεων. Συγχρόνως οί μοναστικές πραγματείες του - μία από τις όποιες μάλιστα γράφτηκε μετά από παράκληση του άγιου Νεκταρίου για την γυναικεία μοναστική αδελφότητα της Ιεράς Μονής της Αγίας Τριάδος Αιγίνης- απόσταγμα της πολύχρονης ασκητικής εμπειρίας του και της μεγάλης του αγάπης προς τα φιλοκαλικά κείμενα, παρουσιάζουν τον Μοναχισμό ως γνήσιο αποστολικό βίο και ευσύνοπτα εκθέτουν τα βασικά γνωρίσματα, τις βασικές αρχές της μοναστικής βιοτής. Όταν τις διεξέρχεται κανείς, σκέπτεται ότι θα μπορούσαν και σήμερα πού ο μοναχισμός, ιδιαίτερα ο γυναικείος, γνωρίζει ελπιδοφόρα

άνθηση, εκδιδόμενες σε εύχρηστα τεύχη, να βοηθήσουν στην οργάνωση της ζωής και στην πνευματική προκοπή παλαιών και νέων αδελφοτήτων.

Ο Γέροντας Δανιήλ ο Κατουνακιώτης κοσμήθηκε από τον Θεό πλούσια με τα χαρίσματα του διδασκάλου της πνευματικής ζωής και της διακρίσεως των πνευμάτων, της διακρίσεως ανάμεσα στην αλήθεια και στην πλάνη• ήταν κατ' εξοχήν διακριτικός Γέροντας. Είναι χαρακτηριστικό ότι καταξιωμένοι Γέροντες και πνευματικοί, όπως ο Γέροντας Φιλόθεος Ζερβάκος, του ζητούσαν συμβουλές και κατευθύνσεις για την άσκηση του έργου του πνευματικού, όπως φαίνεται από επιστολές του Γέροντα Φιλόθεου, πού σώζονται στο αρχείο του ησυχαστηρίου, όπως και από επιστολή του Γέροντα Δανιήλ προς τον Φιλόθεο Ζερβάκο πού στάλθηκε τον Ιανουάριο του 1913. Επικοινωνία με τον Γέροντα Δανιήλ είχε επίσης και ο γνωστός Γέροντας της Πάτμου, Αμφιλόχιος Μακρής. Σώζεται επιστολή του Γέροντα Δανιήλ προς τον Γέροντα Αμφιλόχιο με προσφωνηματική επιγραφή «Τω εριτίμω φίλω Αμφιλόχιω Μοναχώ τώ έν τη κατά Πάτμον Ιερά Μονή του όσιου Χριστοδούλου ησυχάζοντι». Ο Γέροντας Αμφιλόχιος είχε γνωρίσει μάλιστα προσωπικά τον Γέροντα Δανιήλ, όπως γράφει η τελευταία εκτενής και συγκροτημένη βιογραφία του: «Περιήλθεν όλα τα μοναστήρια και τάς σκήτας, εγνώρισεν άγιους άνδρας, όπως τον Γέροντα Δανιήλ Κατουνακιώτην και άλλους, έκ των οποίων τα μέγιστα ωφελήθη».

Τα ελάχιστα αυτά και πενιχρά λόγια για τον μεγάλο αγιορείτη Γέροντα Δανιήλ Κατουνακιώτη υπομνηματίζουν και συμπληρώνουν κατάλληλα μερικές από τις πολλές μαρτυρίες προσώπων πού τον γνώρισαν και τον έζησαν. Ο μεγάλος Σκιαθίτης πεζογράφος Αλέξανδρος Μωραϊτίδης, ο άλλος μετά τον Παπαδιαμάντη άγιος των νεοελληνικών γραμμάτων, ήταν το πνευματικό τέκνο του Γέροντος Δανιήλ, από το πρόσωπο και τις διδαχές του όποιου τόσο πολύ εντυπωσιάσθηκε, ώστε εκάρη μοναχός και έλαβε το όνομα Ανδρόνικος στον Ιερό Ναό των Τριών Ιεραρχών Σκιάθου στις 16 Σεπτεμβρίου του 1929. Νωρίτερα έγινε μοναχή η γυναίκα του Βασιλική με το μοναχικό όνομα Αθανασία, η οποία μόνασε στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Κεχροβούνι της Τήνου, όπου ηγουμένευε η ονομαστή για την οσιότητά της Γερόντισσα Θεοδοσία, πνευματικό και αυτή τέκνο του Γέροντα Δανιήλ. Σώζεται λόγος του Γέροντα Δανιήλ «Εις την κατάθεσιν των τιμίων λειψάνων της αειμνήστου Αθανασίας Μοναχής», πού αναγνώσθηκε στην Ιερά Μονή του Κεχροβουνίου της Τήνου, από τον όποιον προκύπτουν ενδιαφέροντα στοιχεία για τον πνευματικό δεσμό πού συνέδεε τον Γέροντα Δανιήλ με αμφότερα τα μέλη της συζυγίας, αλλά και για τον σπουδαίο ρόλο της Βασιλικής στον σωστό και απλανή πνευματικό προσανατολισμό του Αλεξάνδρου. Ήταν λοιπόν αποφασιστική για τον μεγάλο Σκιαθίτη λογοτέχνη Αλέξανδρο Μωραϊτίδη και την γυναίκα του η επικοινωνία τους με τον Γέροντα Δανιήλ, ώστε να ζήσουν κατόπιν στον κόσμο όχι απλώς ως κοσμοκαλόγεροι, αλλά να γίνουν πράγματι μοναχοί και

να αξιωθούν να φορέσουν το αγγελικό σχήμα ως Ανδρόνικος και Αθανασία. Συνέβαλαν μάλιστα και οί δυο πολύ στην ανάπτυξη της επικοινωνίας και στην αμοιβαία εκτίμηση μεταξύ του άγιου Νεκταρίου και του Γέροντα Δανιήλ. Η σύζυγος μάλιστα του Μωραϊτίδη άνηκε στον κύκλο των γυναικών, οί όποιες βρίσκονταν υπό την καθοδήγηση του άγιου Νεκταρίου κατά την διάρκεια της Σχολαρχίας του στην Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή. Υπάρχουν εντυπωσιακές μαρτυρίες του ίδιου του Μωραϊτίδη για την εντύπωση πού του προκάλεσαν η πρώτη του γνωριμία με τον Γέροντα, οί νυκτερινές συζητήσεις στην απλωταριά του κελλιού στα Κατουνάκια, η γενική εκτίμηση και αποδοχή του διακριτικού Γέροντα από τους αγιορείτες. Οι μαρτυρίες αυτές προέρχονται όλες από το γνωστό έργο του Μωραϊτίδη «Με του βοριά τα κύματα».